

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Георги Н. Николов от Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

за трудовете на гл. ас. д-р Мария Илиева Ендрева

единствен участник в конкурса за „ДОЦЕНТ“ по професионално направление 2.1. Филология (История на културата на немскоезичните страни) за нуждите на Факултета по класически и нови филологии, Катедра „Германистика и скандинавистика“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (обявен в „Държавен вестник“ бр. 103 от 27 декември 2016 г., с. 130.).

Цялата научна биография на Мария Ендрева е свързана с немския език и неговото преподаване в България: учител по немски език в 73 СОУ „Владислав Граматик“ – София (2001 г.); Асистент по немска литература и култура в Катедра по германистика и скандинавистика на ФКНФ (2001–2008); Старши асистент (2008–2011) и главен асистент (от 2011 г. досега) в същата катедра. Защиства магистърска теза в ПУ „Паисий Хилендарски“ на тема: „Учението за мистичната тъмнина при Майстер Екхарт, Новалис и Рилке“ (2000). През 2011 г. защитава докторат по немска литература на тема: „Възгледите за изкуството в критическите творби на Райнер Мария Рилке“. И двата труда са представени на немски език.

В настоящия конкурс Мария Ендрева кандидатства с общо 10 публикации – 2 монографии, 1 студия и 6 статии. Първата монография *Kulturgeschichte des deutschen Mittelalters*. Haskovo: Polygraph Young Verlag, 2015, 304 S. е написана на хронологично-тематичен принцип и представя немската история и култура от периода на Великото преселене на народите

до 1517 г. Във всяка една от деветте глави на книгата на първо място е изложена политическата история, а след това са представени най-ярките културни проявления през съответния период. Приятно впечатление прави, честото цитиране на исторически извори, които обогатяват и аргументират текста. Монографията на Мария Ендрева съчетава в себе си елементи на типичен университетски лекционен курс и историко-културологично изследване.

На фона на това ми се струва пресилена оценката на автора в представеното резюме на научната продукция, за тенденциозност (това е така !) и „недостоверност“ (!) в дневниците на пратеника на император Отон в Цариград – епископа на Кремона Лиутпранд. Още повече, че наскоро бе издаден и много добър български превод на тези произведения (*Лиудпранд Кремонски. Разплата. История на Отон. Пратеничество в Константинопол. Предговор, превод от латински и коментар Лиляна Симеонова. София: Изток-Запад, 2015*). Обръщам внимание и на името: навсякъде в книгата то е изписано във формата Luidprand (S. 89, 92, 93, 300), а в действителност, името му, споменато от самия него е **Liudprand**. Бих препоръчал в бъдещата работа по тази тематика да се използват и някои български публикации, които се отнасят до българо-германските отношения през Средновековието. Това би дало възможност на нашите студенти, които са част от младежта на Европейския съюз, да научат повече за контактите между двете страни в миналото (Вж. например *V. Gjuzev. Bulgarisch-fränkische Beziehungen in der ersten Hälfte des IX Jhs. – Byzantinobulgarica, 2 (1966), S. 15–39; Idem. Federico Barbarossa nei paesi bulgari. – In: Il Barbarossa e i suoi alleati liguri – piemontesi. Atti del Convegno storico internazionale a cura di G. C. Bergaglio. Gavi 1987, p. 111–121; Idem. Българските пратеничества при германския император Отон I в Магдебург (965 г.) и в Кведлинбург (973 г.). – В: CIVITAS DIVINO-HUMANA. In honorem annorum LX Georgii Bakalov. София 2004, с. 385–396;*

Idem. Баварци и българи през Средновековието. – В: Клио. Сборник в чест на 65-годишнината на ст. н. с. Милен Куманов. София 2008, с. 47–54;
Idem. Немският хуманист Николай Кузански, идеята за християно-мюсюлманско помирение и събитията в България през 1454 г. – В: Трина радетели за мюсюлмано-християнско единение през XV век. Шейх Бедреддин, Николай Кузански, Георги Трапезундски. Сборник с изследвания. София 2012, с. 235–245.).

Втората книга „Княжество Лихтенщайн. История. Култура. Идентичност. София: Университетско издателство, 2017, 247 с. е написана в съавторство с Даниела Дечева. Мария Ендрева е автор на първата глава от нея – Исторически преглед (с. 13–111). Тя съдържа четири части. В първата част авторът разглежда историята на земите, върху които днес съществува Лихтенщайн в периода на Античността и Средновековието. За по-голяма прецизност, тук би било добре да се очертаят ясно географските граници на княжеството във всички посоки. Втората част е озаглавена „Реформацията, тридесетгодишната война и абсолютизмът“. По същество това е историята на лихтенщайнските земи в периода XVI– началото на XIX в. Именно тук е разгледан и един от най-важните въпроси от историята на държавата: „Възникване на княжество Лихтенщайн“. Висока познавателна стойност има и последният елемент от тази част, който е посветен на ежедневието на жителите в княжеството. Посочени са социалните прослойки в него, медицинското обслужване, чумната пандемия от XVII в., характерните храни за тези земи и т.н. В третата част се разглежда историята на Лихтенщайн от началото на XIX в. до Първата световна война. Независимостта на Лихтенщайн се постига с Парижкия мирен договор от 12 юни 1806 г. Привежда се интересен пример от изворите, който показва че историческата анонимност на Лихтенщайн съпътства неговата съдба и до ден днешен. Мария Ендрева отдава този факт на малобройността на жителите в страната. По-нататък авторът е

разгледал вътрешнополитическото устройство на Лихтенщайн, икономическото му развитие, демографията, инфраструктурата, туризма и т.н. В четвъртата част специално място е отделено на развитието на Лихтенщайн през XX в. Практически това е историята на княжеството до наши дни. Текстът е написан четивно и увлекателно. С тази книга се запълва една празнина за българския читател, който за пръв път в достъпен вид може да се запознае с богатата история и култура на миниатюрния, но заможен Лихтенщайн. Това непременно поставя въпроса дали само в огромните по територии държави може да се живее добре?

И в двете книги научният апарат присъства ненатрапчиво в текста и ориентира читателя към първоизточниците на информация. Вероятно при работа със студенти, обаче ще трябва да им се посочват повече заглавия по съответната тема и проблематика.

Останалите статии посочени от кандидата са с философско-историческа и литературно-публицистична насоченост, но попадат в категорията на научните изследвания в областта на германистиката. Четири от тях са публикувани в България, а други две в авторитетни чужди издания.

Посочените цитирания на изследванията, макар и не многобройни показват, че името на Мария Ендрева е познато в средите на националната и европейската германистика.

Кандидатът в конкурса отбелязва, че от 2012 г. насам води два лекционни курса в катедрата: „Увод в културната история на Германия“ и „История на немскоезичните страни XVI–XX век“. Това е добра атестация за познанията на Мария Ендрева в областта на немскоезичната история и култура. Като хабилитиран преподавател тя би била подходящ лектор за студентите-германисти.

Представените от кандидата документа са изрядни и отговарят на всички законни и административни критерии за участие в конкурса за

доцент. Направените по-горе дребни забележки не променят общото положително мнение за научните качества и възможности на Мария Ендрева.

В заключение, като се основавам на горенаписаното, както и на преподавателската дейност на Мария Ендрева, единствен кандидат по обявения конкурс („Държавен вестник“ бр. 103 от 27 декември 2016 г., с. 130.) давам положителното си мнение за присъждането ѝ на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология (История на културата на немскоезичните страни) за нуждите на Факултета по класически и нови филологии, Катедра „Германистика и скандинавистика.

София, 25 април 2017 г.

Доц. д-р Георги Н. Николов

(Исторически факултет

на Софийския университет

„Св. Климент Охридски“)